

Mrt voor kinderen met bewegingsachterstand

SPRINGEN HELPT BIJ SCHRIJVEN

Binnen de basisschool is remedial teaching gemeengoed geworden. Maar dat heeft dan meestal betrekking op de cognitieve vakken, zoals rekenen en taal. Hulp voor kinderen die uitvallen op het gebied van spelen en bewegen is er nog maar in beperkte mate, terwijl steeds meer kinderen juist daarmee problemen hebben. Ook kinderen die moeite hebben met schrijven hebben baat bij motorische remedial teaching (mrt).

Jaap Adema

R

ixt Haak geeft als groepsleerkracht mrt aan twintig kinderen in de groepen 3 tot en met 5 op openbare

basisschool De Swetten in Drachten. 'Na een cursus bij Hans Stroes in 1996, kwam er op onze school structureel 3,5 uur vrij voor mrt. Op verzoek van de groepsleerkracht komen de kinderen in groepjes van 4 of 5 extra oefenen. Uitermate belangrijk voor de extra hulp is de ruimte. De vloer moet niet te glad zijn en er moet ruimte zijn voor een divers aanbod met voldoende middelen.

Collega's zien dat kinderen na de "extra gymnastiek", zoals het vaak genoemd wordt, veranderen. Ze houden meestal wel een achterstand, maar ze durven na afloop meer, zijn vrijer in een grote groep en hebben duidelijk aan zelfvertrouwen gewonnen. Ouders werken meestal goed mee. Kinderen hebben daarbij soms meer of minder geluk met het soort gezin waarin ze terecht zijn gekomen. Kinderen spelen veel minder buiten dan vroeger en als ze dan ook nog minder gestimuleerd worden tot sporten, dan ontstaan er al gauw achterstanden. Zwemmen alleen is niet genoeg. Gymnastiek is veel beter, maar dat wordt minder onderkend. Het mooie van de extra hulp is, dat kinderen er zelf graag mee doorgaan.'

SLUITPOST

Hans Stroes, bewegingsconsulent in Drachten, actief als mrt'er en cursusleider

mrt, definieert mrt als volgt: 'Kinderen die opvallen of uitvallen op het gebied van bewegen extra hulp bieden in onderwijstijd.' Daarmee is mrt een onderdeel van het basisonderwijs en te vergelijken met de hulp bij taal- en rekenproblemen. Stroes: 'Je kunt tijdens gymnastiek, spelen op het schoolplein en in de klas signaleren dat er iets niet in orde is met het bewegingspatroon van kinderen. Maar wat dan? Bij rekenen en taal weet de leerkracht

precies wat er moet gebeuren als een kind uitvalt. Voor bewegen geldt dat helaas niet. Toch kan een leer-

kracht er meer aan doen dan hij of zij denkt. Er is extra hulp mogelijk voor kinderen die in hun ontwikkeling een achterstand hebben. In Drachten heeft van de meeste basisscholen een teamlid een cursus mrt gevolgd. Maar de toepassing ervan op school is zeer wisselend, want bewegen is nog vaak een sluitpost in de scholen.'

SCHRIJVEN

'In Nederland denkt men onderwijs-op-maat te geven, maar aan de primaire voorwaarden wordt niet voldaan. Te veel leerlingen in een groep, te kleine lokalen, ongeschikte methodes en te weinig materialen. Voor spel en beweging is zeker nog een lange weg te gaan. Het belang van bewegen voor de totale ontwikkeling komt onvoldoende

**BEWEGEN IS NOG VAAK EEN
SLUITPOST IN DE SCHOLEN**

Vervolg van pagina 19

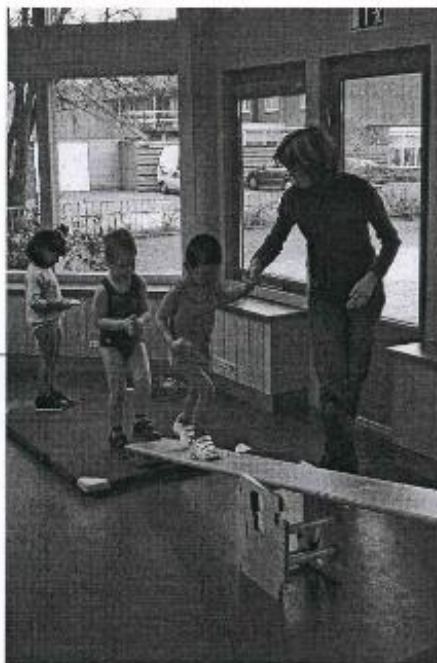
SPRINGEN HELPT BIJ SCHRIJVEN

terug in het onderwijsaanbod. Zo klaagde een collega uit de middenbouw dat twee keer gymnastiek en ook nog naar zwemmen wel heel veel tijd kostte... En als een kind bijvoorbeeld moeite heeft met schrijven (een motorische vaardigheid), dan leggen maar weinigen de link met bewegen. Het kind moet meer bewegen om de coördinatie van de vingers te ontwikkelen.'

Stroes praat uit ervaring: 'Wij vinden het geweldig als kleuters hun naam kunnen schrijven, maar als ze het klimrek niet in durven, wordt er niets mee gedaan. Onze samenleving is geheel gericht op cognitieve vaardigheden. Er worden duizenden euro's in computers gestopt, maar in de meeste speellocaties vind je een spekgladde vloer, een oorverdovende akoestiek, nauwelijks gymmaterialen en een paar leuke ballen. Geen wonder dat een leerkracht zich minder verantwoordelijk voelt voor de motorische ontwikkeling van een kind. Ouders of deskundigen moeten zich er maar mee bemoeien als een kind niet klimt, bang is voor een bal, onrustig is, altijd kleine ongelukjes heeft of overal tegenop loopt.'

MIJLPAAL

Stroes heeft samen met zijn collega Wim van Gelder een leerlingvolgsysteem ontwikkeld op het gebied van de motorische ontwikkeling. Daarin staan de 'mijlpalen' genoemd, waaraan

je kunt zien of een kind zich goed ontwikkelt. Bijvoorbeeld: 80 procent van de 5-jarigen kan huppelen, tien keer hinkelen op het voorkeursbeen en tien seconden op één been staan en een bal vijf van de zes keer vangen na een stuit. Inzicht in deze vaardigheden betekent dat leerkracht het onderwijs beter op maat kan aanbieden. Stroes: 'Schrijfonderwijs hoort in groep 3 op minimaal drie niveaus te worden aangeboden. De kinderen die eraan toe zijn

VEEL KINDEREN BLOEIEN OP DOOR DE AANDACHT VAN DE OUDERS

kunnen met de schrijfmethode aan de gang. De groep die er nog niet aan toe is, dient meer voorbereidende oefeningen te krijgen en de tussengroep die er bijna aan toe is en graag wil leren schrijven, moet meer tijd krijgen. Ik zie nog te vaak dat alle kinderen hetzelfde programma krijgen. Meisjes hebben bovendien in groep 3 gemiddeld driekwart jaar voorsprong op de jongens in fijnmotorische vaardigheden. Veel schrijven is dan ook tekenen.

Kinderen ontwikkelen daardoor geen geautomatiseerd handschrift, maar in laag tempo of een onleesbaar handschrift maar wel snel. Meisjes kiezen in het algemeen voor mooi en dus langzaam, jongens willen eerst vlug en gaan dus minder mooi schrijven. Bijna heel mannelijk Nederland schrijft trouwens tekenend. Een gemakkelijke manier om daar achter te komen is de schrijftempo-toets. Bij lezen is een tempo-toets heel gebruikelijk, maar bij schrijven niet. Ik laat cursisten het zelf ervaren, maar dan met een Chinese tekst. Gaan ze allemaal tekenend schrijven en ervaren ze ook eens hoe een kind dat er nog niet aan toe is zich voelt. Schrijfproblemen worden niet herkend, omdat er op de vorm van de letters wordt gelet en niet op de motoriek en het tempo. Schrijven is noodzakelijk om taal- en rekenwerkjes te kunnen doen, vandaar de relatief grote aandacht voor kinderen met schrijfproblemen.'

PLEZIER IN BEWEGEN

De problemen in de grove motoriek worden beduidend minder onderkend in de basisschool. Kinderen zijn onhandig of onrustig, maar daar wordt niets mee gedaan, terwijl het oorzaak kan zijn van veel problemen. Stroes: 'In mijn baan als bewegingsconsulent gebruik ik wel eens de tactiek om via de fijne motoriek zoals schrijfproblemen binnen te komen in de school. Van daaruit komt de grote motoriek vanzelf aan de orde, want ze horen bij elkaar.'

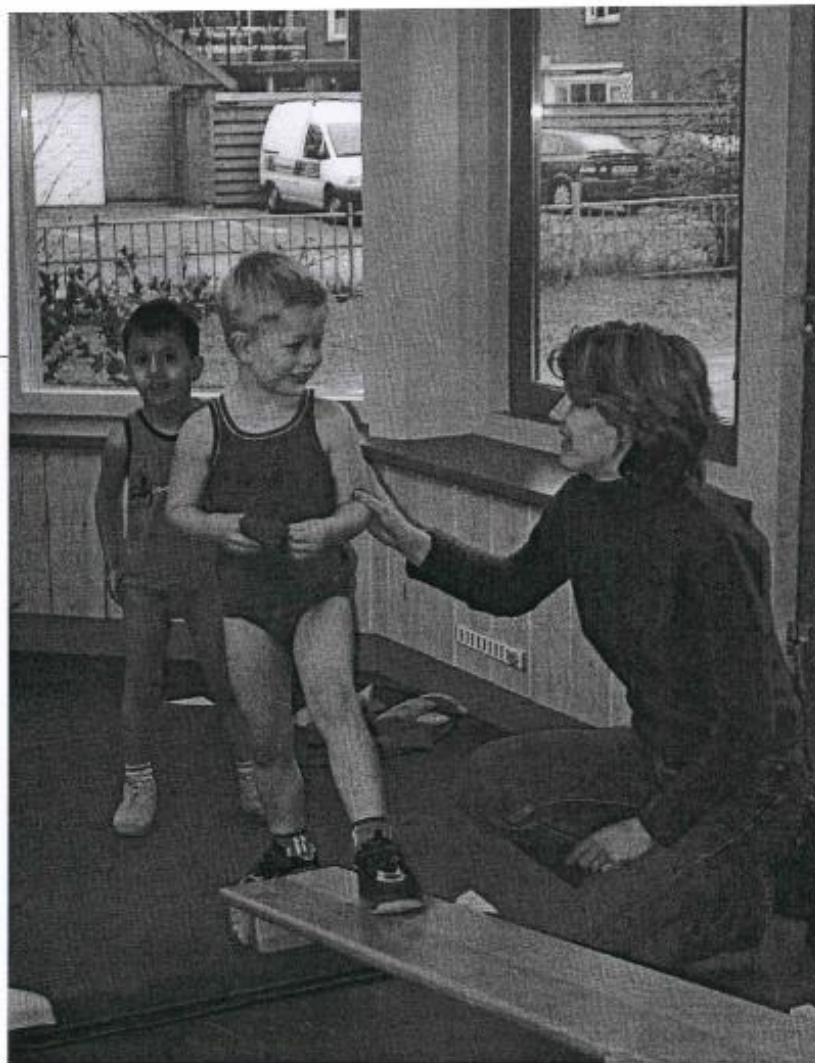
'Het zwaartepunt van de mrt ligt in de groepen 2, 3 en 4. Kinderen hebben nog plezier in bewegen, doen overal aan mee en zien hun beperkingen nog niet.

Daarnaast zijn ze goed testbaar en gemotiveerd om thuis ook aan het werk te gaan met bewegen. Wij observeren kinderen twee keer per jaar tijdens de gymles of op het schoolplein. Daarbij letten wij op de 4 S-en: Stilstaan, Springen-coördinatie (bijvoorbeeld huppelen), Springen-kracht (hinkelen) en Stuiten. Daarmee wordt bepaald of een kind voldoende evenwicht, coördinatie en oog-handcoördinatie heeft ten opzichte van leeftijdsgenoten. Na de eerste signalering, kan bekeken worden in hoeverre er uitgebreider getest moet worden, dan wel dat zelfs een doorverwijzing naar een arts noodzakelijk is.'

OPBLOEIEN

Hans Stroes: 'Kinderen moeten bij een achterstand iets inhalen en daar worden de ouders bij ingeschakeld. Gedurende drie maanden zijn er weekprogramma's met dagelijkse oefeningen voor thuis. Opvallend is dat veel kinderen opbloeien, al was het alleen maar vanwege de aandacht van de ouders. De oefeningen zijn het beste te vergelijken met de ouderwetse grondoefeningen. Soms komen er materialen bij, zoals een kleutertrampoline, een zitbal of een ballon. Gaat het bij de lessen in de eerste plaats om het plezier in bewegen, bij het huiswerkprogramma gaat de aandacht gaan vooral uit naar verbetering van evenwicht, coördinatie en oog-handcoördinatie. Veel van deze laatste problemen worden trouwens veroorzaakt door een visuele beperking.'

Sinds het midden van de jaren tachtig krijgt mrt wel steeds meer aandacht, maar de opleiding is nog niet erkend. Toch geeft

Stroes de zelfontwikkelde opleiding aan leerkrachten van het basisonderwijs.

Er is intussen een landelijke Stichting Motorische Remedial Teaching in Beweging opgericht. Het doel is het verbreden van de zorg voor bewegende en spelende kinderen. 'Het is toch te gek voor woorden', vindt Stroes, 'dat het in Nederland niet te regelen is dat er voor de kinderen in een wijk minimale speelruimte moet zijn, terwijl dat voor auto's wel wettelijk bepaald is. Een voorstel daarover van de Socialistische Partij heeft het in de Tweede Kamer niet gehaald. En als we weten dat kinderen steeds minder gaan bewegen en dat het aantal kinderen met

overgewicht en met gedrags- en leerstoornissen toeneemt, dan zullen we de speelruimte van kinderen serieus moeten aanpakken. Of vinden we auto's belangrijker dan kinderen?' ■